

De opa's van Max Staal binden kleinkinderen aan de metaalindustrie

Museum kweekplaats voor techneuten

Negen jaar was Max Staal voorzitter van het Hengelo's Educatief Industrie Museum (HEIM). Onlangs, op de dag van zijn 77 jaar werd, legde hij zijn functie neer. Dat was beter voor z'n gezondheid en bovendien vond hij het voor een verjonging van het bestuur. Negen jaar geleden schreef Staal de statuten voor het museum en daarmee de basis voor het tentoonstellingsbeleid. Wat en hoe er aan de Bornsestraat geëxposeerd wordt, is de opvattingen van Staal terug te vinden. Opa kent er voor de nostalgie en het kleinkind voor de toenemende, schone machines en opa's heroïsche verhalen.

door Frank Timmers

HENGELO - Max Staal geeft toe dat hij graag onderwijst. „Maar wat is het wat het beroerde is? Het zijn vooral de mensen die het niet kunnen, die van doceren houden”. Hij kijkt breeduit en kijkt even of de vermerking goed is overgekomen. Hij wendt hij zich weer af en kijkt over de plas in het Vikkerhoekje, waaraan hij woont, om zijn nachten de ruimte te kunnen geven. Hij heeft de gewoonte om zich na een conclusie te onderbreken, je op je schouder te tikken en te zeggen: „Wist je dat? Dat wist je niet?!” Hém onderbreken is moeilijk. Hij is vriendelijk, maar streng. Hij doceren heeft iets weg van dicteren, wat hij van oudsher - hij was directeur bij Signaal - gewend is geweest.

Tien jaar geleden zocht Hengelo

naar 'een vent die heel veel mensen in de industriële wereld kende'. Iemand met goede contacten zou voorzitter moeten worden van het nieuwe Industriemuseum waarvoor de werkgroep Industriële Archeologie van de stichting Oald Hengel zich beijverde. Hoewel hij aanvankelijk weigerde, werd het Staal, die net met pensioen was en met alle top-industriële vertrouwd was. Bovendien had hij zijn naam mee.

Staal wist dat Hengelo belang had bij een museum dat de industriële geschiedenis zou overdragen. De plaatselijke industrie moest bij het museum - als kweekplaats van goede werkkrachten - garen kunnen spinnen. Opa zou er in het weekeinde zijn heroïsche verhalen kwijt kunnen, lopend tussen de machines waaraan hij vroeger werkte en zijn kleinzoon zou daarna niets liever willen dan werken bij Stork, Signaal of Holec.

Smerig

Deze 'hersenspoeling' had Hengelo nodig. Staal: „Bij veel ouders en onderwijzers ontbrak in die tijd de liefde voor de techniek, want ze waren bang dat hun kinderen smerig zouden worden, weinig zouden verdienen en snel weer op straat zouden staan”. Dat hun kinderen er gelukkig konden worden, kwam belist niet bij ze op. Een tekortkoming volgens Staal: „Werken maakt mensen gelukkig, want het is een sociaal gebeuren”. Hij moppert wat na: „Nederlanders munten uit in intelligentie, helaas niet in werklust”. Als hij in het museum is, vertelt hij de bezoekers bovendien dat banen in de techniek goed betalen.

■ Oud-voorzitter Max Staal van het HEIM over de noodzaak van een museum dat zou werven voor de metaalindustrie: „Bij ouders ontbrak de liefde voor de techniek, want hun kinderen zouden er smerig van kunnen worden”.

FOTO CARLO TER ELLEN

Educatie werd het hoofdthema van de statuten die Staal schreef en het werd het hoofdthema van het museum. De nostalgie, zo bepaalde hij eveneens in de statuten, zou het middel zijn om de bezoekers te lokken. Op hemzelf, zegt hij, heeft de nostalgie weinig grip - „ik vind dat we verder moeten” - maar hij weet dat informatie er pas goed in gaat als ze vermengd is met emotie. „Nostalgie spreekt mensen aan. Ik heb er geen bezwaar tegen een lokmiddel te gebruiken voor een goed doel”. In het HEIM vermengt zich de nostalgie van opa met de sensatie van zijn kleinkind.

Staal heeft de indruk dat het in die negen jaar wel gelukt is via het museum het beeld van de 'vuile' industrie op te poetsen. „We hebben er een klein steentje aan kunnen bijdragen”, zegt hij. „We krijgen in die zin ook positieve berichten van de bedrijven”. Hij stipt aan dat het onderwijs steeds meer aandacht aan de techniek is gaan besteden en daarbij in toenemende mate van 't HEIM gebruik is gaan maken.

Toekomst

Staal vond het van groot belang dat het museum niet alleen het verleden laat zien - „wat de meesten doen” - maar een 'sterke band heeft

met het heden en zelfs een lijn legt naar de toekomst'. Daarom staan er stoommachines naast een satelliet van Signaal en een maquette van een milieuvriendelijke wervelbedcentrale, ontwikkeld door Akzo, gebouwd bij Stork en volgens Staal met grote toekomstkansen in de voormalige Oostbloklanden.

Het tegelijk aanschouwen van deze technische hoogstandjes leidt bij Staal niet tot een geloof in de vooruitgang. „In essentie zijn de machines gelijk”, oordeelt hij. Er zijn zijn technische ontwikkelingen - „de computers worden kleiner en sterker, ik verwacht veel van de biochemie” - maar de mensheid zal er volgens hem niet gelukkiger op worden.

Voor Staal is het museum nog lang niet af. Hij gaat ervan uit dat het straks het gehele Heemaf-complex aan de Bornsestraat tot z'n beschikking krijgt. De gemeente heeft in haar investeringsprogramma daarvoor twee miljoen gulden opgenomen. „Er komen mogelijkheden voor wisseltentoonstellingen, ontdekkelokal voor de Twentse scholen, een afdeling chemie en een afdeling voor kleinere Twentse industrieën”, somt hij zijn wensen op.

Er is nog een wens, die niet in dit rijtje past. Wie ooit een bijeenkomst bezoekt van het bestuur en de tachtig vrijwilligers, zal het opvallen dat het museum een mannenzaak is. Staal hoopt dat daarin nog eens verandering komt. „Ik zou bijvoorbeeld graag een vrouwelijke secretaris zien. We moeten vrouwvriendelijker worden. We hebben bij-

voorbeeld ook een textielzaal waarmee we het Enschedese textiel museum overigens geen concurrentie willen aandoen. Maar ofschoon Hengelo een metaalstad heet te zijn is de textiel van belang geweest

Trouwens, Karel de Grote bevaooit dat vrouwen moesten spinnen. Wist u dat? Dat wist u niet?!”